

KI-notat nr. 61/2010 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Austerelva kraftverk (AS)/ Austerelva kraftverk		
Fylke/kommune:	Nordland/Sørfold		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Lars Midttun	Sign.:	
Dato:	02 SEPT 2010		
Vår ref.:	NVE 200700257-14/200602171		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg i saken		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til bygging av Austerelva kraftverk, Sørfold kommune i Nordland

Innhold

Sammendrag	1
Søknaden	2
Høring og distriktsbehandling	3
Sørfold kommune	4
Fylkesmannen i Nordland.....	8
Nordland fylkeskommune	9
Statens vegvesen, Region nord.....	10
Sametinget	10
Reindriftsforvaltningen Nordland.....	11
Søkers kommentar til høringsuttalelsene.....	12
Tilleggsinformasjon fra søker.....	14
Tilleggsuttalelse fra Sørfold kommune.....	14
Tilleggsinformasjon fra søker.....	15
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	16
NVEs vurdering.....	22
NVEs konklusjon.....	28

Sammendrag

Austerelva Kraftverk AS søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Austerelva kraftverk og etter energiloven for bygging av nødvendige 22 kV nett til kraftverket. I tillegg er det søkt om tillatelse etter forurensningsloven til å gjennomføre tiltaket.

Inntaket til kraftverket er planlagt på kote 115 i Austerelva. Her bygges en betongdam på ca. 2,5 meters høyde og 15 meters bredde. Vannet ledes så inn i en 100 meter lang tunnel som ble bygd under 2. verdenskrig. Fra utløpet av tunnelen føres vannet i en 450 meter lang rørgate ned til kraftstasjonen

på kote 15. Middelvannføringen er estimert til 2,55 m³/s, og maksimal slukeevne i kraftverket er satt til 200 % av middelvannføringen. Søker har ikke foreslått slipp av minstevannføring, men det er oppgitt at et slik tiltak vil gi vesentlig miljøgevinst. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 300 l/s, mens 5-persentil sommer- og vintervannføring er oppgitt til hhv. 465 l/s og 300 l/s. Planlagt installert effekt er på 3,75 MW, og vil gi en midlere årsproduksjon på 13,8 GWh. For å få tilgang til kraftstasjonen må det bygges en adkomstvei på 600 meter. Det er også planlagt en å bygge en 200 meter lang midlertidig adkomstvei inn til rørtraséen. Det må legges en 2,6 km lang jord- og sjøkabel frem til eksisterende ledningsnett ved Kobbelv kraftverk.

Høringsuttalelsene er positive til søknaden med enkelte forbehold. Vi gjør oppmerksom på at funnet av en rødlistet lavart ble kjent etter at saken hadde vært på høring. NVE ba Sørfold kommune om å vurdere denne forekomsten i etterkant av høringsrunden. Kommunen vurderer de positive virkningene av en utbygging for lokalsamfunnet som større enn hensynet til det biologiske mangfoldet.

NVE mener hensynet til både fossesprøytsonen og til den rødlistede flatsaltlaven er et sentralt moment i konsesjonsspørsmålet. En realisering av Austerelva kraftverk vil redusere vannføringen på utbyggingsstrekningen og dermed redusere fuktigheten langs vassdraget. Fossesprøytsonen vil etter vår vurdering reduseres eller forsvinne fra området. Videre er flatsaltlaven fuktighetskrevende og sårbar for vannføringsendringer. Etter vår vurdering er det stor sannsynlighet for at denne forekomsten vil gå tapt ved en utbygging. Ved en vurdering av bl.a. artens utbredelse på landsbasis har vi kommet frem til at tap av enhver lokalitet vil være svært negativt for arten. NVE ser heller ikke mulighet for å avbøte virkningene med tiltak. For å ivareta naturverdiene må et ev. krav om minstevannføring settes så høyt at det svekker prosjektets økonomi i vesentlig grad. Etter vår oppfatning er en utbygging av Austerelva kraftverk i strid med OEDs retningslinjer, nasjonale føringer og naturmangfoldloven.

Selv om tiltaket vil gi positive virkninger gjennom økt kraftproduksjon på ca. 13,8 GWh og næringsgrunnlag til grunneierne, mener NVE at disse fordelene ikke oppveier de nevnte ulempene. Tatt i betraktning den produksjonen tiltaket vil gi og ytterligere reduksjon ved ev. avbøtende tiltak, er de negative konsekvensene for det biologiske mangfoldet etter NVEs vurdering urimelige store.

Utover de nevnte konsekvensene for biologisk mangfold kan vi ikke se at det foreligger andre forhold som berører allmenne interesser i vesentlig grad.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene og nytten av tiltaket ikke overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt. Kravet i vannressursloven § 25 er derfor ikke tilfredsstilt. NVE avslår med dette Austerelva Kraftverk AS sin søknad om bygging av Austerelva kraftverk.

Søknaden

NVE har mottatt følgende søknad fra Austerelva kraftverk AS, datert 16.05.2006:

"Austerelva kraftverk A/S ønsker å utnytte vannfallet i Austerelva i Sørfold kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Austerelva Kraftverk*

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging av nødvendige 22 kV nett til kraftverket.*

Selskapet er i dialog med Nord-Salten Kraftlag A/L, som er områdekonsesjonær. Nord-Salten Kraftlag A/L vil stå for bygging og drift av 22 kV anlegget.

3. Etter forurensningsloven om tillatelse til:

- gjennomføring av tiltaket

Hoveddata for prosjektet fremgår av tabellen under:

Nedbørfelt	km ²	46,7
Middelvannføring	m ³ /s	2,55
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,3
Inntak på kote		115
Avløp på kote		15
Brutto fallhøyde (m)		100
Midlere energiekvivalent kWh/m ³		0,204
Slukeevne, maks. (m ³ /s)		5,1
Slukeevne, min. (m ³ /s)		0,25
Tilløpsrør, diameter (mm)		1400
Tunnel, tverrsnitt (m ²)		5
Tilløpsrør/tunnel, lengde (m)		550
Installert effekt, maks. MW		3,75
Bruktid (t)		3682
Produksjon, vinter (GWh) (1/10 – 30/4)		4,1
Produksjon, sommer (GWh) (1/5 – 30/9)		9,7
Produksjon, årlig middel (GWh)		13,8
Utbyggingskostnad (mill. kr)		25,3
Utbyggingspris (kr/kWh)		1,83

Elektriske anlegg

Generator	Ytelse MVA	Spenning kV
Synkron	3 + 1,5	0,69
Transformator	Ytelse MVA	Omsetning kV/kV
	5	0,69/22
Kraftkabler	lengde	Nominell spenning kV
	300 m	22

Høring og distriktsbehandling

Søknaden behandles etter bestemmelsene i vannressursloven, og har vært kunngjort i avisene "Saltenposten" og "Nordland", samt lagt ut til offentlig gjennomsyn i rådhuset i Straumen og forretningene M. Rasmussen landhandel og Mørsvik Handel. Videre er søknaden sendt på høring til Sørfold kommune, Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommune, berørte statlige forvaltningsorganer og natur- og friluftslivsorganisasjoner. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Sørfold kommune behandlet saken i kommunestyret 19.12.2006, og kom med følgende uttalelse i brev av 20.12.2006:

"Sørfold kommune stiller seg positiv til at søkerne får bygge ut Austerelva kraftverk A/S i samsvar med de foreliggende planer forutsatt gjennomføring av foreslåtte avbøtende tiltak.

Alle inngrep må utføres skånsomt og tiltakshaver bør i størst mulig grad ta hensyn til terreng og landskap og gjennomføre tiltak for å reetablere vegetasjon som fjernes eller skades. Konsesjon og konsesjonsvilkår bør utformes slik at det ligger tallfestede føringer på minstevannsføring og tidsrom. Men dette bør vurderes av blant annet spesiell fiskefaglig kompetanse hos fylkesmannen slik at kraftverket ikke begrenser gyting av anadrom fisk. Det forutsettes at evt. grunnvannsbrønner i området ikke blir berørt av tiltaket, men det bør vurderes om det skal taes forholdsregler for å sikre disse mot endringer evt. forurensing.

Det forutsettes videre at alle nødvendige søknader, sendes Sørfold kommune til behandling før tiltaket.

Følgende forhold må taes hensyn til når evt. konsesjon og konsesjonsvilkår utformes:

- Anleggsarbeidet bør begrenses eller foregå utenfor den travleste hekke- og yngleperioden for dyr og fugler. Unngå kunstige vandringshindre langs elva, med unntak av inntakspunktet hvor det bør settes opp et gjerde.*
- Rørgaten skjules ved senking i terrenget der dette er mulig og/eller ved tildekking med eksisterende eller tilførte masser slik at gjengroing kan starte så raskt som mulig. Det anbefales naturlig gjengroing av rørtraseen for å sikre lokale flora. Rørgaten må ikke være til hinder for dyr og mennesker.*
- Fossesprutsone er en hensynskrevende naturtype der sjeldne/truede arter kan forekomme. Taes hensyn til ved tallfesting av minstevannsføring.*
- Veibygging utføres skånsomt og midlertidig vei som fjernes må tilføres nødvendige jordmasser for å sikre hurtig tilvekst.*
- Avløpsvannet fra turbinene føres inn ovenfor det naturlige vandringshinderet slik at vannivået blir som før og en unngår oksygenmetning slik som foreslått i søknad og er supplert i uttalelse fra Fylkesmannen.*
- Kraftstasjon oppføres i naturavstemte farger.*
- Kulturminner fra 2.verdenskrig må ivaretas og taes hensyn til i anleggsperioden. Et eks. er inntakstunnelen, der arbeidet må utføres slik at denne også vil bestå i ettertid.*
- I anleggsperioden må det taes hensyn til allmenn ferdsel da området benyttes av jegere, fiskere og fotturister."*

Fra saksfremstillingen refereres følgende:

"Kommuneplanens arealdel

Tiltaket ligger i et område betegnet som Inf-A der spredt boligbebyggelse, fritidsbebyggelse og ervedsbebyggelse unntatt anlegg tilknyttet stedbunden næringsvirksomhet, i regelen ikke tillatt. Når særlige grunner foreligger, kan bygningsrådet likevel etter søknad gi varig eller midlertidig dispensasjon fra denne bestemmelse.

Tiltaket er ikke i henhold til formål i kommuneplanens arealdel og det må derfor gis dispensasjon fra planen for evt. bygging av kraftverk. Dispensasjon-/planbehandling i kommunen foretas etter at evt. konsesjon blir gitt.

Det foreligger ikke kommunale brukerinteresser i vassdraget. Så vidt en kjenner til er det ingen private vanninntak i Austerelva.

Dagens situasjon og eksisterende inngrep

Vassdraget er allerede regulert da nedslagsfelt ovenfor øvre Veikvatn er overført til Kobbelv kraftverk. Tiltaket vil derfor utnytte restfeltet for produksjon av kraft. Det er i dag flere kraftlinjer i området, som er i bruk i forbindelse med drift av Kobbelv kraftverk. Videre er det veg til en koblingsstasjon som ligger like ovenfor det planlagte kraftverket. Det ble under 2.verdenskrig startet bygging av det omsøkte kraftverket, slik at inntakstunnel er etablert. Det er et naturreservat mellom Nedre og Øvre Veikvatn. Dette naturreservatet vil ikke bli berørt av tiltaket. Prosjektet medfører ikke bortfall av inngrepsfrie områder (INON).

Vurdering av virkninger på lokale interesser

Kommunen har sendt en forespørsel for å høre hva grendeutvalget mener om saken, men har ikke fått noen tilbakemelding på dette. Saksbehandler har også snakket med lederen på telefon vedr. saken. Se videre under vurdering av virkninger på samfunn.

Vurdering av fordeler med tiltaket

I følge søknaden: "Tiltaket vil føre til en økt kraftproduksjon på 13,8 GWh. Videre fører tiltaket til en økt omsetning i lokalmiljøet. Det vil også bli lagt vekt på å benytte mest mulig lokale ressurser for byggingen av kraftverket. Tiltaket fører til en sikring av bosettingen i området, da selskapet er eid av personer som er bosatt i kommunen. Tiltaket vil gi en økt skatteinntekt til kommunen."

Generelt:

Tiltaket vil føre til økt kraftproduksjon og det ble tidligere i høst spådd kraftkrise av sentrale myndigheter, nå mener mange at denne er avverget for i år. Hvordan landet skal unngå dette i fremtiden er det stor uenighet om. Noen mener at vi egentlig er selvforsynt med strøm og at selskapene har et ansvar for å tenke langsiktig når det gjelder salg utenlands som fører til tomme magasiner og høyere kraftpriser. Andre mener at vi best løser krisen ved å produsere mer strøm, noen vil da bygge ut mer vannkraft andre vil ha gass osv. Hvordan disse problemene skal løses er ikke opp til kommunen, men det er en oppgave for sentrale styresmakter.

Aktuelle lokale entreprenører i kommunen er Salten byggservice til blant annet grunnarbeider og oppsetting av kraftstasjon, muligens kan Industriservice leies inn som underentreprenør til gravearbeider. Etter en forespørsel på teknisk etat er det en oppfatning av at til slike jobber er det andre firma som er mer egnet og Fauskebygg i Fauske kommune ble nevnt som eksempel. Utbygger er ikke forpliktet til å benytte firma som holder til i Sørfold kommune og de kan få inn tilbud som er lavere fra andre firma i andre kommuner eks. Fauske eller Hamarøy. Det vil sannsynligvis kunne være behov for noe overnatting og mat i anleggsperioden. Her er Kobbelv Vertshus et alternativ.

Når det gjelder å sikre bosettingen tror saksbehandler at utbyggerne mener dette oppriktig, men det kan oppstå situasjoner som gjør at bakgrunnen for dette endrer seg. Det står eierne fritt til å selge selskapet, også til eiere som ikke er bosatt i kommunen. Dermed er dette et argument for utbygging som ikke vil ha innvirkning på saksbehandlingen.

Det er også sagt at det vil bli behov for en halv stilling til drift og vedlikehold av kraftstasjonen. Om dette blir en av eierne eller andre fra området er det ikke sagt noe om. Tiltaket vil gi en økt skatteinntekt til kommunen gjennom eiendomsskatt og skatt på utbytte fra eierne om de bor i kommunen.

Vurdering av virkninger på samfunn

Tiltaket vil føre til økt kraftproduksjon. For utbyggerne medfører dette ekstrainntekter og det er i søknaden anslått en 0,5 årsverk i driftsfasen. I søknaden er det sagt at det under anleggsfasen vil det bli lagt vekt på å benytte mest mulig lokale ressurser for gjennomføringen av tiltaket. Det vil bli behov for ca. 5 årsverk i utbyggingsfasen. Tiltaket medfører lokal verdiskaping så lenge eierne og driftsansvarlig er bosatt i kommunen.

Fra parkeringsplassen/rasteplassen går det en sti til nedre Veikvatnet og naturreservatet som krysser Austerelva med en hengebru ved startpunkt for fossen hvor det er planlagt inntaksterskel. Nedre Veikvatnet har en bestand av røye med god kvalitet og det fiskes i vatnet. Sørfold Jeger- og Fiskeforening har et naust med båtutleie ved vatnet.

Inntaket kan virke skjemmende for fotturister, men når det gjelder fossen kan ikke denne sees fra bruene eller stien som leder til bruene. Men fossen kan sees godt fra Kobbvatnet og fra Austerheim gård. Det blir sagt at det ikke er så mange som bruker denne stien, men det er ikke gjort noen registreringer rundt dette. Det er ikke anlagt vei langs elva. Dersom fossen skal få et stort potensial med tanke på friluftsliv, må det tilrettelegging til. I dag antas det at er fossen er lite besøkt pga at den ligger et stykke unna stien og det er veldig bratt ned til elven.

Inntakstunnelen ble anlagt av krigsfangene under 2.verdenskrig er godt synlig fra hengebroen. Da dette er et krigsminne bør man ta vare på dette slik at det også vil bestå for ettertiden. Krigsminner er en del av historien og bør taes vare på. Dette for å unngå reduksjon av kunnskapsverdi, pedagogisk- og opplevelsesverdi.

Områdene langs Austerelva benyttes til småviltjakt og terrenget inngår i elgvald. Områdets bruksfrekvens til friluftsførmål er ikke registrert. Fjellområdene rundt Austerelva og nedre Veikvatnet benyttes i dag til reinbeite. Det foreligger ingen registrerte samiske kulturminner i området, men den første bosettingen ved Austerheim var samisk og flere samiske stedsnavn i området tyder på at slike kan forkomme. Nordland fylkeskommune opplyser at krigsminnene i nedre del av elva (tunnel, tippmasser, kraftstasjonsfundamenter, hustufter, vei) kan være av regional verdi. Disse vil bli berørt av utbyggingen.

Gården Austerheimen ved Austerelva er fraflyttet og brukes som feriested. Det er ikke beitedyr i området. Det er drevet noe skogsbruksaktivitet langs nedre del av elva, hovedsakelig uttak av lauvskog til vedformål. Gården har grunnvannsbrønn og det er innlagt strøm til hovedhuset. Gårdens eier har ikke formelt uttalt seg til saken, men har på telefon sagt at de har ønske om å få benytte seg av veien som er planlagt ned til kraftstasjonen. På befaring 05.09.06 nevnte også utbygger at de vil la gården benytte denne veien. For drift av skogen kan vei inn i området være positivt.

Tiltaket ligger i nedbørfeltet til Kobbvatn og det er flere private som tar vann herfra kommunen bruker grunnvann som har sin opprinnelse fra Kobbvatn. Brønn forbi grustaket?

Vurdering av virkninger på naturmiljø

Vann:

Vannføringen vil bli vesentlig endret i Austerelva mellom inntakspunktet og utløpet for kraftstasjon. I søknaden er det forslått en minstevannføring og en omløpsventil for å sikre gyte og leveområder for anadrome laksefisk i nedre del av elvestrekningen. Omløpsventilen vil sikre vannføring om kraftverket stoppes. Kapasiteten på denne omløpsventilen vil være på ca. 2,5 m³/s. I tillegg vil en minstevannføring virke dempende på det estetiske inntrykket til brukere av området.

Biologisk mangfold:

Det er registrert havørn som er hensynskrevende art med truethetskategorien DC og i den nasjonale rødlisten. Det antas at fjellene rundt er gunstig for fjellrype som er en ansvarsart i den nasjonale rødlisten. I nedre del av Austerelva, ca. 2-300 m oppstrøms utløpssonen renner elva i et meget bratt parti med en registrert fossesprutsone som er en hensynskrevende naturtype. Denne blir negativt påvirket om elva blir tørrlagt store deler av året. Gaupe og jerv kan forekomme i området, men det er få registrerte.

Det er også registrert høgstaudebjørkeskog (C-verdi) i lia der rørgate og tilkomstvei til kraftverket er planlagt. Denne blir negativt påvirket av tiltaket. Det er i kommunens kartlegging av biologisk mangfold registrert to slike områder med B-verdi ikke så langt unna det aktuelle området. Det ene området ligger sørvest for tiltaket og heter Memaurkollen, det andre er Kobbely li som ligger nord for tiltaket.

Det er i søknaden anbefalt som avbøtende tiltak at man i anleggsperioden begrenser aktiviteten i den travleste hekke- og yngleperioden for fugler og dyr. Det nevnes også at det antas at vilt trekker langs elvestrekningen. Det anbefales derfor å anlegge færrest mulig kunstige vandringshindre langs elva bortsett fra inntakspunktet hvor det bør settes opp et gjerde.

Landskap:

Elva og særlig fossefallene er synlig fra Kobbvatnet og er et viktig landskapselement. Tiltak fører til redusert vannføring, etablering av inntakspunkt og kraftstasjon som vil være synlige inngrep i tillegg til rørgaten noen steder. Landskapet i seg selv er ikke unikt i kommunen, men utbygging vil fjerne fossen fra landskapsbildet store deler av året. En minstevannføring vil dempe dette.

I søknaden er det vurdert krafthinne mellom kraftverket og den eksisterende 22 kV linjen i området, men de estetiske ulempene med dette gjør at man velger å benytte seg av jordkabel for å få krafta ut fra dette anlegget. Denne skal legges i veien som opparbeides frem til kraftverket og vil ikke få ekstra konsekvenser utover det veien representerer.

Fisk og ferskvannsbiologi:

Austerelva har en bestand av røye i øverste del pga topografi. Den nederste fossen fungerer som naturlig vandringshinder for en mulig anadrom lakseførende strekning på ca. 400 m fra Kobbelyvassdraget. I søknaden nevnes det som avbøtende tiltak at avløpsvannet fra turbinene kan føres inn i det naturlige vandringshinderet under fossen (ca. 40 m), slik at vannivået her blir som før utbygging. Fylkesmannen mener utbygging må slippe vatnet fra kraftstasjonen ovenfor vandringshinderet til anadrom laksefisk. Forholdene til fisken vil da bli lite påvirket og en vil unngå oksygenmetning."

Sørfold kommune kom med følgende tilleggsuttalelse i e-post datert 06.02.2007:

"Uttalelse fra teknisk etat i forbindelse med bygging av minikraftverk.

Generelle krav der utbygging av minikraftverk medfører fare for forurensing av drikkevann. Gjelder kommunale og private vannverk.

Risiko og sårbarhetsanalyse må utarbeides med følgende punkter:

- Anleggsutstyr og trafikk i nedbørfeltet både under planlegging og senere.*
- Anlegg som etableres i nedbørfeltet.*

- *Prøvetakningsplan som skal dokumentere at kritiske punkter under og etter anleggsperioden er under overvåkning og kontroll.*

Prøvetakningsplan:

Kommunens leverandør av analysetjenester, vil kunne veilede nærmere om prøvetakingsrutiner og nødvendig utstyr for prøvetaking.

Det vil være en fordel at den som normalt tar prøver for vannverket forestår prøvetakingen, og at denne i samtidig foretar en kontroll i anleggsområdet om anlegget drives på en forsvarlig måte. Sjekkpunkter er oppbevaring av olje (stor nok oppsamlingstank som hindrer at oljen renner ut på overløp), drivstoff og andre stoffer / gjenstander med potensial til å forringe drikkevannskilden. Videre bør toalettforhold og avfallshåndtering samt generell orden kontrolleres.

Frekvens	Parameter
Hver 2. måned	Hydrokarboner (nr 30 i tab. 3.1 i drikkevannsforskriften)
Hver 2. måned	Mikrobiologiske (tabell 2.1 i drikkevannsforskriften)
Hver 2. måned	Jern, aluminium, kobber, kadmium og bly
6 og 12 mnd etter anleggsperioden.	Alle parametere.

Alle prøver tas ved anleggsområdet.

Analysesvarene sendes Sørfold kommune, teknisk etat."

Fylkesmannen i Nordland kom med uttalelse i brev av 28.09.2006. Vi siterer Fylkesmannens vurdering av prosjektet:

"Konsekvensar for allmenne interesser

Biologisk mangfald

Den medfølgjande miljørapporten frå Grønn kompetanse peiker på at to omsynskrevjande naturtyper blir påverka ved ei utbygging. Dette er ei fosserøyksone i nedre del av fossen mot Kobbvatnet og ein kalkprega høgstaudebjørkeskog i lia der rørgate og tilkomstveg til kraftverket er planlagt. Grønn kompetanse har gjeve begge desse lokalitetane C-verdi. Vidare er nedste del av Austerelva lakseførande. Kraftstasjonen er planlagt rett ovafor vandringshinderet i elva.

Fylkesmannen etterlyser betre avgrensingar av naturtypene. Dette er det eit klart krav om i veilederen som konsulentane bruker. Vi vel likevel å uttale oss i denne saka. Den sannsynlegvis mest verdifulle naturtypen her er fosserøyksona. Denne vil bli sterkt negativt påverka av utbygginga, då elva blir meir eller mindre tørrlagt store deler av året. Lauvskoglokaliteten vil og bli negativt påverka av vegbygging og rørgate, men ho vil sannsynlegvis framleis ha høgstaudepreg på dei delane som ikkje blir berørt. Vidare ligg ein meir verdifull lokalitet av same type litt lenger vest. Denne lokaliteten har større innslag av gamal skog og er kartlagt av NINA i samband med den kommunale kartlegginga av biologisk mangfald. Fylkesmannen meiner vidare at utbyggar må sleppe ut vatnet frå kraftstasjonen ovafor vandringshinderet til anadrom laksefisk. Ved å sleppe ut vatnet på oversida vil forholda for laksefisk bli lite påverka og ein vil få lufta ut vatnet slik at fisken ikkje får problem med oksygenovermetning.

Samla meiner Fylkesmannen at utbygginga vil ha middels negative konsekvensar for biologisk mangfald.

Inngrepsfrie områder

Elva er alt påverka av kraftutbygging og ei kraftlinje kryssar området. Utbygginga vil ikkje påverke inngrepsfrie områder.

Landskap

Påverka elvestrekning renn forholdsvis skjult i terrenget, men fossen er godt synleg frå sjølve Kobbvatnet. Ei utbygging vil fjerne fossen som landskapselement store delar av året. Vi meiner likevel at konsekvensane for landskapet er forholdsvis små.

Friluftsliv

Området frå parkeringsplassen ved den gamle taubanestasjonen er hovudinnfallsport for folk som skal til områda rundt Nedre Veikvatnet. Sørfold Jeger- og Fiskeforening har eit naust med båutleige ved Nedre Veikvatnet, og stien opp dit går frå taubanestasjonen og krysser elva like ved planlagt inntakskonstruksjon. Utbygger planlegg å legge ein midlertidig veg langs med denne stien opp til inntaksområdet. Det er viktig at denne vegen blir laga på ein måte som ikkje hindrar ferdselen i området. Det må vere utbygger sitt ansvar å rydde opp i området i ettertid og sørge for at vegen blir fjerna eller sett ein slik stand at han ikkje hindrar ferdsel i området.

Konklusjon

Fylkesmannen går ikkje mot at Austerelva kraftverk blir bygd. Utbygginga må ha utløp ovafor anadrom strekning. Det må og stillast krav til utbygger at området frå taubanestasjonen til inntaksområdet skal vere tilgjengeleg for friluftslivet i anleggsperioden og at utbygger ber eventuelle kostnader i ettertid dersom dette er naudsynt for å sikre ferdselen i området.

Nordland fylkeskommune v/fylkesrådet behandlet søknaden den 28.11.2006. Fylke kom med følgende uttalelse i brev av 30.11.2006:

”Følgende vedtak ble fattet:

- 1. Fylkesrådet anbefaler at det gis konsesjon for utbygging av Austerelva Kraftverk.*
- 2. Fylkesrådet anbefaler videre at det i konsesjonsvilkårene gis føringer som hensyntar kulturminnene i området, jf. kulturminnelovens § 8 andre ledd om tiltakshaver aktsomhets- og meldeplikt.*
- 3. Fylkesrådet anbefaler at det tas landskapsestetiske hensyn ved planlegging og utførelse av utbyggingen.”*

Fra saksutredningen refereres følgende:

”Fylkesrådets vurdering

Utbyggingen vil foregå i et område med allerede tekniske inngrep. Selv om dette er en mindre utbygging er det viktig å tenke på landskapsmessig utforming. Fylkesråden anbefaler derfor at det tas landskapsestetiske hensyn ved planlegging og utførelse av utbyggingen. Kraftstasjonen må gis en utforming tilpasset stedet og landskapet, og rørgater må i størst mulig grad søkes nedgravd for å minske negative konsekvenser for friluftsliv og reindrift.

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at det er krigsminner i området som kan ha regional verdi. Kulturminnene er ikke registrert, og Nordland fylkeskommune vil anmode om at en i størst mulig grad tar vare på disse krigsminnene.

Fylkesråden anser det for øvrig som positivt at Sørfold kommune ønsker å foreta en helhetlig vurdering av kommunens framtidige kraftutbygging gjennom rulleringen av kommuneplanens arealdel. Råden finner det beklagelig at dette hensynet ikke imøtekommes av NVE.

[...]

Problemstilling

Geografisk er tiltaket avgrenset fra inntaksterskelen som medfører en oppdemming av et ca. 200 m² stort areal, til utløpet fra kraftverket i nedre del av tiltaksområdet. De direkte virkningene av tiltaket vil omfatte den strekningen av vassdraget som får endret de hydrologiske forholdene, og de områdene på land hvor det skal graves, bygges eller trekkes kraftledninger. Videre er det kulturminner fra 2.verdenskrig innenfor området.

Kulturminner og kulturmiljø

I planområdet er det anleggsspor fra arbeidet med en tysk kraftstasjon i nedre del av Austerelva. Anleggsarbeidet ble gjennomført med slavearbeidskraft og var ledd i byggingen av "den arktiske jernbanen". Krigsminnene er ikke registrert og kan ha regional verdi. Nordland fylkeskommune vil anmode om at en i størst mulig grad prøver å ta vare på dem.

En vet ikke om tiltaket vil kunne virke inn på automatisk fredete kulturminner, ettersom det ikke er utført arkeologisk registrering i planområdet. Skulle det bli gitt konsesjon, vil fylkeskommunen vise til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens § 8 andre ledd.

Friluftsliv

Området har ikke regional verdi eller betydning i forhold til friluftsliv. Det er også få eller ingen konsekvenser for det lokale friluftslivet.

Landskap

Austerelva renner gjennom et bratt terreng. Områdene rundt elva og i nedbørfeltet består i hovedsak av fjelltopper på mellom 500-1.000 moh. Den påvirkede elvestrekningen renner forholdsvis skjult i terrenget, bortsett fra fossen i den nedre del av elva som er godt synlig fra Kobbvatnet. Fossen er en krevende naturtype i form av en fossesprutsone (se vedlegg 3). Minstevannføringen vil ikke hindre at fossen og fossesprutsonen fjernes som landskapselement i store deler av året.

Samfunnsmessige virkninger

Tiltaket vil føre til økt omsetning i lokalmiljøet, det vil bli lagt vekt på å benytte mest mulig lokale ressurser for bygging av kraftverket. Tiltaket fører til et behov for ca. 5 årsverk i utbyggingsfasen, og 0,5 årsverk i driftsfasen. Tiltaket vil gi kommunen økt skatteinntekter."

Statens vegvesen, Region nord uttaler følgende i brev datert 13.07.2006:

"Vi har ingen merknader til denne søknaden."

Sametinget kom med følgende uttalelse i brev av 07.09.2006 etter å ha befart området:

"Sametinget befarte det omsøkte området 05.09.2006 uten at det ble registrert automatisk fredete samiske kulturminner. Vi har derfor ingen merknader til søknaden.

Skulle det imidlertid under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner, § 8.

Sametinget forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Samiske kulturminner kan f.eks. være: Hustufter, gammetufter, teltboplasser (synes som et steinsatt ildsted), graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn og tradisjoner til. Mange av disse er ikke funnet og registrert av kulturminnevernet ennå.

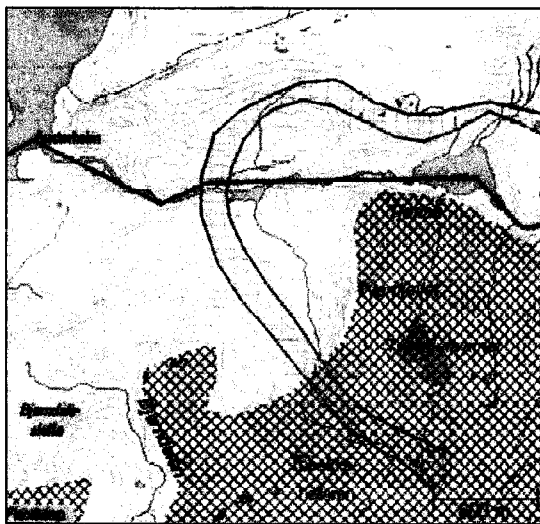
[...]

Vi gjør forøvrig oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Nordland fylkeskommune, Kultur- og miljøavdelingen."

Reindriftsforvaltningen Nordland kom med uttalelse datert 14.09.2006:

"Austerelva ligger på grensa mellom Duokta reinbeitedistrikt i sør og Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt i nord.

Reindriften har en tradisjonell flyttlei på oversiden av den planlagte inntaksdammen (figur). Reindriftens flyttleier er jfr. reindriftslovens § 14-4 ikke lov å stenge. Det er ut fra kartmaterialet vanskelig å si om inntakets vannspeil vil gå så langt opp som til flyttleien. Det er derfor nødvendig med befaring der representanter fra de to reinbeitedistriktene deltar for å vurdere om inntaksdammen vil komme i direkte konflikt med flyttleien. Dette må gjøres før prosjektet kan godkjennes.

Figur. Reindriftens flyttlei vises med gult.

Vi forutsetter at den midlertidige anleggsveien opp til rørgata/inntaksdammen vil bli fjernet etter utbygging av kraftverket slik som beskrevet i søknaden.

Vi har ingen merknader til plassering av kraftstasjon og adkomstvei dit."

Reindriftsforvaltningen Nordland kom med følgende tilleggsuttalelse datert 12.02.2007:

"Reindriftsforvaltningen stilte i vår uttalelse krav om en befaring i forbindelse for å undersøke om tiltaket ville ha noen konsekvenser for reindriften i Duokta eller Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt.

Etter å ha blitt kontaktet av Austerelva kraftverk A/S v/Ingvar Sørffjord ble det 10. februar 2007 avholdt befaring. Deltagere på befaringen var representanter fra Austerelva kraftverk A/S, Duokta reinbeitedistrikt v/leder Annfinn Pavall og Reindriftsforvaltningen v/Yngve Granum Stang. Representant fra Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt måtte melde avbud til befaringen.

Befaringen gikk opptil det planlagte inntak ved hengebrua over Austerelva og eksisterende tunnelåpning fra andre verdenskrig. Utbygger beskrev anleggets utforming dvs. en planlagt dam på ca. 2,5 meter, og overføring til eksisterende tunnel, og videre i rørgate ned til planlagt kraftstasjon.

Terrenget på begge sider av elva der dammen er planlagt er meget bratt og uframkommelig, og ikke aktuelt å benytte for flytting av rein over elva. Dammen vil derfor ikke komme i konflikt med reindrifta i området. Leder av Duokta reinbeitedistrikt Annfinn Pavall hadde ingen merknader til plassering av inntaksdam, eller planene forøvrig. Hva gjelder forlenging av eksisterende vei opptil inntaket uttalte Pavall at han heller ikke hadde noe imot dette, så lenge distriktet fikk benytte seg av veien. Ifølge Ingvar Sørffjord ville veien stå til fri benyttelse for reinbeitedistriktet. Reindriftsforvaltningen forutsetter at dette også gjelder tilgrensende Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt.

Etter avholdt befarings tok undertegnede kontakt med Matte Ande Eira, leder i Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt. Etter å ha blitt informert om befarings og de opplysninger som kom fram om terreng og plassering av inntaket hadde heller ikke Eira noen innvendinger til tiltaket.

Konklusjon: På grunnlag av befarings i området 10. februar 2007, samt uttalelser fra leder i Duokta reinbeitedistrikt og Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt har Reindriftsforvaltningen ingen merknader til omsøkte kraftverk i Austerelva slik det framgår i søknad av 16.05.2005."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i e-post av 15.02.2007 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Vi har følgende svar på høringsuttalelsene:

1. Statens vegvesen, Region nord datert 13.07.2006

Ingen kommentar

2. Sametinget datert 14.08.2006 og 07.09.2006

Ingen kommentar

3. Reindriftsforvaltningen Nordland datert 14.09.2006

Reindriftsforvaltningen Nordland skriver i sin høringsuttalelse at det er nødvendig med befarings der representanter fra de to reinbeitedistriktene deltar for å vurdere om inntaksdammen vil komme i direkte konflikt med flyttvegen. Det ble foretatt befarings 10.02.2007, og jf. brev fra Reindriftsforvaltningen Nordland av dato 12.02.2007, så kommer tiltaket ikke i konflikt med flyttvegen for rein.

4. Fylkesmannen i Nordland datert 28.09.2007

Ingen kommentar

5. Nordland fylkeskommune datert 30.11.2006

Ingen kommentar

6. Sørfold kommune datert 20.12.2006

Ingen kommentar

Videre i Deres brev bes det om en beregning av produksjonsreduksjonen ved slipp av restvannføring. Vi har under valgt å sette opp våre beregninger på dette.

Beregning av produksjonsreduksjon ved slipp av alminnelig lavvannføring som restvannføring etter utbygging.

Alminnelig lavvannføring i vassdraget: 304 l/s

Et slipp av alminnelig lavvannføring som restvannføring vil føre til et produksjonstap i de periodene der slukeevnen på turbinene er større enn vannføringen i vassdraget. I følge den hydrologiske rapporten vil slukeevnen til turbinene være mindre enn vannføringen i vassdraget i ca. 40 dager i et midlere år. Dette vil si at dersom man bruker dette som beregningsgrunnlag vil man komme frem til følgende tap i produksjonen.

$$365 - 40 = 325 \text{ dager med produksjonstap}$$

Følgende formel for produksjon benyttes:

$$Q * G * H * n * 24 * 325 \text{ døgn}$$

$$0,304 * 9,81 * 100 * 0,77 * 24 * 325 = 1.791.075 \text{ kWh/år i produksjonstap.}$$

Beregner man produksjonstapet ut fra 5-persentil vannføring i et midlere år kommer man frem til følgende resultat:

5- persentil vannføring for sommersesongen (5 mnd) er satt til 465 l/s og for vinterhalvåret (7 mnd) til 300 l/s.

Dette gir et gjennomsnitt på 369 l/s for 5-persentil vannføring.

Tar man ut beregningene her for et midlere år vil maskinene ha en mindre slukeevne enn vannføringen i 44 dager/år. Dette vil si at produksjonsreduksjonen vil bli gjeldende i ca. 40 dager når man trekker fra de 4 døgnene der vannføringen er mindre enn laveste slukeevne.

Man kommer dermed frem til følgende regnestykke:

$$365 - 40 = 325 \text{ dager med produksjonstap}$$

Følgende formel for produksjon benyttes:

$$Q * G * H * n * 24 * 325 \text{ døgn}$$

$$0,369 * 9,81 * 100 * 0,77 * 24 * 325 = 2.174.105 \text{ kWh/år i produksjonstap.}$$

Konklusjon:

Beregningene av produksjonstap er utført etter kurver fra den hydrologiske rapporten som er vedlagt i konsesjonssøknaden. Da denne rapporten bygger på estimerer fra nærliggende målestasjoner, og det vil derfor kunne være en usikkerhet i beregningene. Vi kan ut fra tilgjengelig underlag si at produksjonstapet ved slipp av **alminnelig lavvannføring** i Austerelva etter utbygging vil bli ca. 1,79 GWh, og dersom man benytter **5-persentil vannføring** som restvannføring så vil produksjonstapet bli ca. 2,17 GWh.

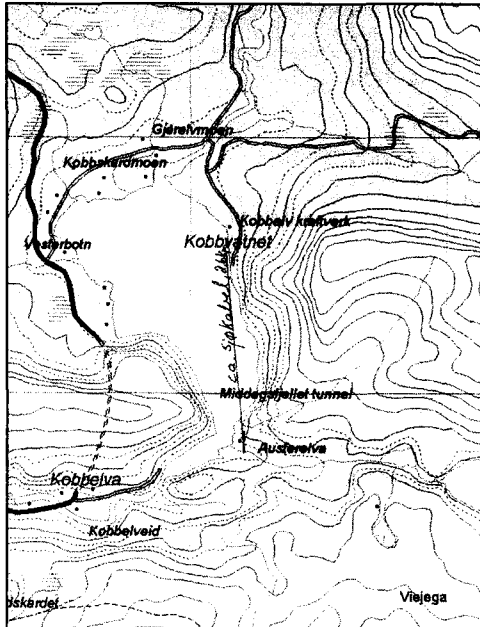
Håper at dette gir grunnlag nok til å ferdigbehandle denne saken, og vi ser frem til en befaringsavtale av Austerelva."

Tilleggsinformasjon fra søker

NVE mottok følgende tilleggsinformasjon fra søker den 29.03.2009:

"Etter forslag fra Nordsalten Kraftlag A/L har vi tegnet inn sjøkabelen fra Austerelva Kraftverk og til Kobbelv Kraftverk, på land blir kabelen gravd ned. Der kabelen kommer opp ved Kobbelv Kraftverk blir den koblet til eksisterende kraftlinje til Nordsalten Kraftlag A/L. Kabelen er beregnet for Austerelva Kraftverk A/S sin produksjon. Kabelen ligger i Nordsalten Kraftlag A/L sitt konsesjonsområde for nett."

Søker har lagt ved følgende kart hvor sjøkabelen er tegnet inn:

Det er også lagt ved et referat fra et småkraftmøte med Nord-Salten Kraftlag A/L. I dette møtet ble tilknytning av småkraftverk til nettet i Nord-Salten drøftet. Møtereferatet refereres ikke i dette notatet.

Tilleggsuttalelse fra Sørfold kommune

Sommeren 2006 ble det i regi av NVE gjennomført vegetasjonsanalyser i drøyt 30 vassdrag i Nordland og Troms hvor det foreligger planer om kraftutbygging. Undersøkelser i Austerelva resulterte i funn av flatsaltlav (*Stereocaulon coniophyllum*) som er klassifisert som sårbar i den reviderte rødlista (desember 2006). Arten ble funnet på blokker i fossesprøytsonen i de øvre delene av utbyggingsstrekningen.

Forekomsten av flatsaltlav var ikke kjent under høring av søknaden, men det ble informert om funnet under befaringen 2. juli 2007.

I 2008 sendte Miljøverndepartementet ut ulike postkort til landets kommuner hvor miljøvernministeren ba ordføreren og kommunen om å ha spesiell oppmerksomhet mot den arten han har valgt ut for kommunen. For Sørfold kommune har miljøvernministeren valgt ut forekomsten av flatsaltlav.

NVE ba Sørfold kommune i e-post datert 04.12.2009 om å vurdere om disse opplysningene førte til endringer av deres tidligere høringsuttalelse.

Kommunen sendte følgende uttalelse i brev datert 03.02.2010:

"Kommunens vurdering

I følge artsdatabanken vokser flatsaltlav i bekkekløfter, fossesprøytsoner og flomsoner på fuktige steiner og berg. Arten er vurdert i Norsk rødliste vurdert som sårbar (VU), dvs. arter som er truet og har 10 % risiko for å dø ut innen 100 år. Nåværende norsk bestand i % av max bestand etter 1900 ligger på 50-90%.

Austereelva har den eneste kartlagte forekomst av flatsaltlav i Sørfold, funn gjort i forbindelse med NVE kartlegging av 30 vassdrag i Nordland og Troms. Da den berørte del av vassdraget vil få lengre perioder med lite vannføring, vil denne arten sannsynligvis forsvinne fra den delen av Austereelv-vassdraget.

Artens habitat (elver og bekkefar med stor helling og kaldt mikroklima) er ganske utbredt i Sørfold og etter samtale med Direktoratet for naturforvaltning er det stor sannsynlighet for at denne arten finnes flere steder i Sørfold kommune, uten at dette er direkte kartlagt.

Etter kommunens vurdering vil de positive virkningene (jf. kommunestyrets tidligere uttalelse) for lokalsamfunnet i dette tilfellet allikevel veie tyngre enn hensynet til biologisk mangfold og kommunen stiller seg fortsatt bak sin tidligere uttalelse.

Annet

Et annet moment som ikke ble nevnt i vår forrige uttalelse er at det ligger et vannverk (med grunnboring) i umiddelbar nærhet av Kobbelva, som har forbindelse med omsøkt vassdrag. Kommunen ber om at det i konsesjonsvilkårene legges inn krav om særlig aktsomhet f. eks i form av en beredskapsplan slik at anlegget ikke gir fare for lekkasje av forurensende stoffer til vassdraget i anleggs- og driftsperioden."

Tilleggsinformasjon fra søker

NVE mottok følgende tilleggsinformasjon fra søker i brev datert 12.03.2010:

"Vi har mottatt opplysninger fra Bergen Museum, om at det er funnet en rødlisteart i influensområdet, mellom kote 60 og 100. Arten som er funnet heter Latinsk: Stereocaulon coniophyllum og Norsk: Flatsaltlav. Arten vokser på fuktig berg, ofte i sprutsonen fra fosser eller steiner i flomsonen ved elver. Den antas å være truet av vannkraftutbygging og andre inngrep som reduserer sprutsonen og flomregimet ved fosse og i elver.

Utbygger ønsker å etablere et varig avbøtende tiltak, slik at man kan bevare denne arten i vassdraget etter utbygging. Utbygger planlegger derfor å etablere et vanningsanlegg nedstrøms inntak, som sørger for at arten får tilstrekkelig med fuktighet tilført. Detaljene på gjennomføringsmetode vil man måtte prosjektere nærmere i detaljplanen, og man må her trekke inn fagpersonell for å kunne si om vann skal tilføres som lekkasjeslanger i terreng, som sprinkleranlegg, eller som en kombinasjon.

Vi ber om at NVE legger dette inn i sine vurderinger når konsesjonssøknaden nå skal sluttbehandles."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Austerelva kraftverk AS (S.U.S) eies av Ingvar Sørfjord, Monrad Alfheim og Torger Eliassen. Samtlige eiere er bosatt på Sørfjordmoen.

Om søknaden

Det er søkt om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Austerelva kraftverk og etter energiloven for bygging av nødvendige 22 kV nett til kraftverket. I tillegg er det søkt om tillatelse etter forurensningsloven til å gjennomføre tiltaket.

Beskrivelse av området

Austerelva ligger i Sørfold kommune i Nordland. Elva har sitt utløp i Kobbvatnet om lag 2,5 km fra Kobbelveid. Nedbørfeltet består hovedsakelig av fjellområder, med innslag av skogsområder i indre del av Nedre Veikvatnet. Dette vannet ligger sørøst for Kobbvatnet i Veikdal-området, mellom Veika-fjellet i sør og Kviturdfjellet i nord. Austerelva kommer fra Nedre Veikvatnet, men også mindre bekker og tjønner mellom vatnet og utløpet av elva tilfører vann. Elva har en rett vestlig eksposisjon. Prosjektområdet ligger under tregrensen, men deler av nedbørfeltet ligger over. Nedre del av fallstrekningen har det bratteste partiet, mens øvre del preges av et flatere parti.

Berggrunnen i prosjektområdet preges av bart fjell med tynt dekke med løsmasser og fattigjordsmonn. Berggrunnen domineres av prekambriske og kambrosiluriske bergarter som er overskjøvet og omdannet under den kaledonske fjellkjededannelse. Typiske bergarter i området er fyllitt, glimmerskifer, glimmergneis og kalkstein. Ifølge søknaden er det ikke registrert underjordiske vannveier og grottedannelser.

Miljørapporten som er vedlagt konsesjonssøknaden viser til at floraen i området betegnes som ordinær med en artsrikdom litt over middels. Årsaken til høy artsrikdom er næringsrike grunnforhold, stor variasjon i fuktighetsgradienten og at mange vegetasjonstyper inngår i utbyggingsområdet. Langs elvestrengen finnes egne plantesamfunn i kantsoner og i fosseeng. Den nordvendte lia ned mot tenkt plassering av kraftstasjon trekkes frem som spesielt frodig. Her finner man vegetasjonstypen høgstaude-bjørkeskog og berggrunnen er trolig kalkrik. Floraen knyttet til fossen vurderes som mest verdifull og har størst potensial for funn av sjeldne eller truede arter. Det ble ikke funnet noen rødlistede planter i forbindelse med arbeidet med miljørapporten. Det ble dog funnet lungeneverlav som kan fungere som en indikatorart på sårbar kryptogamflora (moser, lav og sopp). Sommeren 2006 ble det i regi av NVE gjennomført vegetasjonsanalyser i drøyt 30 vassdrag i Nordland og Troms hvor det foreligger planer om kraftutbygging. Undersøkelser i Austerelva resulterte i funn av flatsaltlav (*Stereocaulon coniophyllum*) som er klassifisert som sårbar i den reviderte rødlista (desember 2006). Arten ble funnet på blokker i fossesprøytsonen i de øvre delene av utbyggingsstrekningen. Ellers ble det funnet flere kalkkrevende fjellplanter på mosetuene i fossesprøytsonen.

Når det gjelder faunaen så finnes de forventede artene i området. Det er ventet at gaupe og jerv kan opptre i området, men det er få registreringer av disse i denne delen av kommunen. Av fugler er det registrert havørn, dvergalk, fjellvåk og fossekall. Havørn var klassifisert som hensynskrevende i tidligere rødliste, men i den reviderte rødlistebasen betraktes ikke denne arten som rødlistet. Fjellvåk er derimot klassifisert som "nær truet" i rødlistebasen. Fossekalen er den fuglearten som er direkte knyttet til Austerelva og elvestrekningen er av en slik beskaffenhet at arten kan bruke område til både hekking og matsøk.

Austerelva har en bestand av røye og fisken kommer hovedsakelig fra Nedre Veikvatnet og oppholder seg i de mange kulper og utposninger på elva. Store deler av planlagte utbyggingsstrekning er for bratt til å ha leveområder for fisk. Nedre del av elva har en anadrom strekning på ca. 400 meter. Utløpet av kraftstasjonen er planlagt etablert ca. 40 meter nedstrøms vandringshinderet for anadrom fisk.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Vassdraget er regulert da nedbørfeltet ovenfor Øvre Veikvatn er overført til Kobbelv kraftverk. Austerelva kraftverk vil derfor utnytte restfeltet for produksjon av kraft.

Det er i dag flere kraftlinjer i området, som er i bruk i forbindelse med drift av Kobbelv kraftverk. Videre er det vei til en koblingsstasjon som ligger like ovenfor det planlagte kraftverket. Det ble under krigen startet bygging av det omsøkte kraftverket, slik at inntakstunnel er etablert. I tillegg finner man rester etter tippmasser, vei, skinnegang, kraftstasjonsfundament og hustufter.

Teknisk plan

Austerelva kraftverk planlegges som et elvekraftverk uten reguleringsmagasin. Det er ikke presentert alternative utbyggingsløsninger. I det følgende presenteres et kort sammendrag av de tekniske planene i prosjektet:

Inntak

Inntaket til kraftverket er planlagt på kote 115. Her er det planer om å bygge en dam i betong med en høyde på ca. 2,5 meter og bredde på ca. 15 meter. Inntakets volum vil bli ca. 700 m³ vann og neddemt areal vil bli ca. 200 m². Herfra ledes vannet inn i den eksisterende tunnelen.

Rørgate

Det ble under krigen bygget en tunnel som var ment som øvre del av vannveien til et kraftverk i Austerelva. Tunnelen har et areal på 5 m², og en lengde på 100 meter. Denne vil bli rensket og benyttet som inntak for det planlagte kraftverket.

Fra utløpet av tunnelen føres vannet ned til kraftstasjonen via et duktilt stålrør (Ø 1400 mm) med en lengde på 450 meter. Rørgaten vil bli tildekket der dette er mulig. Det vil bli benyttet forankringsklosser i betong ved avvinklinger, og det planlegges å benytte strekkfaste skjøter i de øvrige områdene. Rørgaten vil på enkelte områder bli sprengt ned i terrenget, og på enkelte steder vil den bli liggende på fyllingsmasser.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er forutsatt plassert ved Austerelva på kote 15. Det installeres to francisturbiner med en samlet maksimal effekt på 3,75 MW. Ved en brutto fallhøyde på 100 meter får turbinene en slukeevne på 5,1 m³/s. Minste slukeevne vil ligge på 0,25 m³/s. Til sammenligning er årlig middelvannføring ved inntaket estimert til 2,55 m³/s. Kraftstasjonsbygget vil dekke en grunnflate på omtrent 200 m².

Elektriske anlegg

Generatorene får en ytelse på 1,5 og 3,0 MVA, og en generatorspenning på 0,69 kV. Transformatoren får en ytelse på 5 MVA og en omsetning på 0,69/22 kV. I konsesjonssøknaden var det forutsatt at kraftverket skulle tilknyttes eksisterende linjenett via en 300 meter lang 22 kV jordkabel som skulle legges i den planlagte veien ned til kraftverket. Det viser seg imidlertid at det ikke er kapasitet i eksisterende nett til å ta imot kraften fra kraftverket.

I brev av 29. mars 2009 informerer søker om at Austerelva kraftverk skal tilkobles nettet ved å legge en ca. 2,6 km lang jord- og sjøkabel frem til Kobbelv kraftverk. Her blir kabelen koblet til eksisterende kraftlinje til Nord-Salten Kraft AS. I brevet fra søker er det lagt ved et referat som gjengir et møte om tilknytning av småkraftverk til nettet i Nord-Salten. Her blir det oppgitt at dagens nett må forsterkes og kostnadene for hvert kraftverk er skissert. Ifølge møtereferatet ga Statnett signaler om at man vil ta en beslutning om etablering av ny nettilknytning i Kobbelv tidlig i 2010 og at nettilknytningen vil kunne stå klar høsten 2012. Driftsjef Stig Johansen i Nord-Salten Kraft AS opplyste på telefon den 26.08.2010 at det foreløpig ikke var tatt noen investeringsbeslutning for ny nettilknytning. Per dags dato er det altså ikke kapasitet i eksisterende nett for innmating av kraften fra det planlagte Austerelva kraftverk.

Veier

Fra eksisterende vei ved Austerelvia er det planlagt å bygge en 600 meter lang adkomstvei ned til kraftstasjonen. Det er også planlagt å bygge en 200 meter lang midlertidig adkomstvei fra Austerelvia til høydebrekket hvor rørtraseen går ned mot kraftstasjonen. Ellers vil søker benytte rørtraseen for adkomst under anleggsperioden.

Massetak og deponi

Det vil ikke bli behov for massetak for gjennomføringen av prosjektet. Berørte masser i rørtraseen og i veitraseen, vil bli brukt stedlig til omfylling.

Hydrologiske virkninger

Nedbørfeltet som skal utnyttes i Austerelva kraftverk er på 46,7 km² og middelvannføringen er estimert til 2,55 m³/s. Det er ikke noe restfelt av betydning siden det kun er en elvestrekning på 400 meter mellom inntakspunkt og kraftstasjonens utløp. Vannføringen i elva domineres av en vårflom og en sekundær høstflom. Lavvannsperiodene inntreffer som regel om vinteren.

Alminnelig lavvannføring er beregnet til 304 l/s, mens 5-persentil sommer- og vintervannføring er oppgitt til hhv. 465 l/s og 300 l/s. Søker har ikke foreslått slipp av minstevannføring.

Maksimal slukeevne i kraftverket utgjør 200 % av middelvannføringen. En utbygging etter omsøkte planer vil føre til at elvestrekningen mellom inntak og kraftverk blir tilnærmet tørrlagt store deler av året. I et middels år vil det bli overløp over inntaket i 44 dager og kraftstasjonen må stoppes pga. for lite tilsig i ca. 4 dager.

Produksjon og kostnader

Austerelva kraftverk vil produsere 13,8 GWh i et midlere år fordelt på 4,1 GWh vinterkraft og 9,7 GWh sommerkraft. Byggekostnadene er estimert til 25,3 mill. kr, hvilket gir en utbyggingspris på 1,83 kr/kWh basert på prisnivå per 01.12.2005. Planene for nettilkobling har blitt endret etter at konsesjonssøknaden ble sendt inn slik at totalkostnadene blir høyere enn først antatt. NVE vil påpeke at det er søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Ifølge søknaden vil etablering av vei ned til kraftstasjonen beslaglegge et areal på 7,2 dekar, mens selve kraftstasjonstomta vil ta i bruk et område på 2,5 dekar. Det må bygges en midlertidig vei inn til rørgatetraseen som berører et areal på 2 dekar, mens selve vannveien vil ta i bruk et område på 6 dekar. Ut over dette vil inntaksdammen oppta ca. 0,2 dekar. Samlet vil prosjektet berøre et areal på omtrent 19 dekar.

Austerelva kraftverk AS (S.U.S) er eid av følgende lokale eiere: Ingvar Sørfjord, Monrad Alfheim og Torger Eliassen. Selskapet skal drive kraftproduksjon for salg. Det er inngått en leieavtale med Statskog SF som eier grunn og fallrettighetene.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Tiltaket ligger i et område betegnet som LNF-A i kommuneplanens arealdel der spredt boligbebyggelse, fritidsbebyggelse og ervervsbebyggelse, unntatt anlegg tilknyttet stedbunden næringsvirksomhet, i regelen ikke tillatt. Dersom det blir gitt tillatelse til utbygging av omsøkte prosjekt må søker få avklart forholdet til kommuneplanens arealdel.

Samlet plan (SP)

Det omsøkte prosjektet berører SP-prosjekt 71302 Kobbelv L behandlet i St. meld. nr. 63 (1984-85). Dette prosjektet er utredet i to alternativer.

Alternativ A har en installert effekt på 18 MW og midlere årsproduksjon på 95 GWh. Gjerdalsvatnet og Veikvatnet er planlagt som inntaksmagasiner. Gjerdalsvatnet forutsettes regulert 1 meter opp og 1 meter ned, mens Veikvatnet forutsettes regulert 8,7 meter opp og 26,3 meter ned. Den planlagte tilløpstunnelen fra Gjerdalsvatnet blir omtrent 7450 meter lang og fra Veikvatnet ca. 3920 meter lang. Fram til kraftstasjonen er det planlagt en fellestunnel på ca. 880 meter. Avløpstunnelen blir ca. 280 meter lang og går ut i Kobbvatnet. Kraftstasjonen vil bli lagt i nærheten av den eksisterende Kobbelv kraftstasjon.

Alternativ B har en installert effekt på 23 MW og midlere årsproduksjon på 120 GWh. I tillegg til det som er beskrevet i alternativ A, vil avløpene fra Austervatnet og tre bekker føres over til Veikvatnet gjennom en 7840 meter lang tunnel. Austervatnet forutsettes regulert med 10 meter ned.

Begge utbyggingsalternativene i SP er plassert i kategori II, dvs. at de ikke kan konsesjonssøkes. De er beregnet til å ha meget høy utbyggingskostnad og det er meget stor konflikt med friluftlivsinteressene. Alternativ A er plassert i gruppe 7 og alternativ B i gruppe 11.

Det omsøkte Austerelva kraftverk kommer i konflikt med begge alternativene i SP fordi det planlegges å utnytte vannet fra Veikvatnet. Dersom Austerelva kraftverk bygges, kan ingen av alternativene i SP realiseres uten å ta vannet fra Austerelva kraftverk.

NVE registrerer at det omsøkte prosjektet kommer i konflikt med et SP-prosjekt med betydelig større potensial. Vi har derfor gjort en rask vurdering sammen med Statkraft, som er eier av Kobbelv og naturlig utbygger i området. NVE har kommet til at en større utnyttelse av Austerelva, med eller uten overføring av Gjerdalselva, fortsatt vil være i overkant kostbar og sannsynligvis kontroversiell. NVE mener derfor at søknaden ikke bør avslås av hensyn til SP.

Bare Olje- og energidepartementet kan gi konsesjon til vassdragstiltak som kan redusere vannkraften i vassdrag som i SP er disponert til kraftutbygging jf. vannressursloven § 22. NVE vil derfor skrive en innstilling til OED dersom vi anbefaler at det gis konsesjon til kraftverket.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget inngår ikke blant de vassdrag som er vernet.

Andre verneområder

Veikdalen naturreservat ligger omtrent 5 km øst for inntaket til kraftverket. Ifølge DN er formålet med fredningen å bevare en isolert og lite påvirket furuforekomst med alt naturlig plante- og dyreliv og med alle de naturlige økologiske prosessene. Av spesielle kvaliteter nevnes at området har karakteristisk og urskogsnær fjellfuruskog med en variasjonsrik bunnvegetasjon, og at det har rikelig med tørrgadd og en hel del læger. Fra parkeringsplassen ved Austerelva går det en sti til Nedre Veikvatnet og naturreservatet som krysser Austerelva med en hengebru ved startpunkt for fossen hvor det er planlagt inntaksterskel.

Inngrepsfrie områder

Tilliggende områder ved planlagte inntak, rørgate og kraftstasjon er fra før berørt av tekniske inngrep og defineres ikke som urørte områder. Vassdraget er allerede påvirket av kraftutbygging, og en kraftlinje krysser prosjektområdet. Aktuelle utbyggingsplaner vil derfor ikke berøre inngrepsfrie naturområder (INON-områder).

Nasjonale laksevassdrag

Dette prosjektet berører ikke Nasjonale laksevassdrag.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring til kommunen, fylkeskommunen, Fylkesmannen, berørte statlige forvaltningsorganer og interesseorganisasjoner. NVE befarte området sammen med representanter fra Sørfold kommune, grunneiere og Minikraft AS den 2. juli 2007. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar. Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedpunktene i uttalelsene:

Sørfold kommune er positiv til en utbygging, men ber om at det settes visse vilkår i konsesjonen. Alle inngrep må utføres skånsomt, og tiltakshaver bør i størst mulig grad ta hensyn til terreng og landskap, og gjennomføre tiltak for å reetablere vegetasjon som fjernes eller skades. Ellers bør konsesjon og konsesjonsvilkår utformes slik at det ligger tallfestede føringer på minstevannføring og tidsrom. Det forutsettes også at ev. grunnvannsbrønner i området ikke blir berørt av tiltaket. Anleggsarbeidet bør begrenses eller foregå utenfor den travleste hekke- og yngleperioden for dyr og fugler. I tillegg skal rørgaten skjules ved senking i terrenget der dette er mulig. Ved tallfesting av minstevannføringen, skal det tas hensyn til fossesprøytsone. Veibyggingen skal utformes skånsomt og midlertidig vei som fjernes må tilføres nødvendige jordmasser for å sikre hurtig tilvekst. Kommunen går også inn for at avløpsvannet fra turbinene føres inn ovenfor det naturlige vandringshinderet for anadrom fisk. Videre ønsker kommunen at kraftstasjonen oppføres i naturavstemte farger. De uttaler også at kulturminner fra 2. verdenskrig må ivaretas og tas hensyn til i anleggsperioden. Kommunen mener at arbeidet med inntakstunnelen må utføres slik at denne også vil bestå i ettertid. Ellers poengteres det at anleggsperioden må ta hensyn til allmenn ferdsel siden området benyttes av jegere, fiskere og turgåere.

I en tilleggsuttalelse fra kommunen er det beskrevet generelle krav der utbygging av vannkraftverk medfører fare for forurensning av drikkevann.

NVE ba Sørfold kommune om å vurdere funnet av flatsaltlav ville føre til endringer av dere tidligere uttalelse. Kommunen uttaler at arten trolig vil forsvinne ved en utbygging, men at det er stor sannsynlighet for at denne arten finnes flere steder i kommunen, uten at dette er direkte kartlagt. De positive virkningene av en utbygging for lokalsamfunnet veier ifølge kommunens vurdering tyngre enn hensynet til det biologiske mangfoldet og de stiller seg fortsatt bak sin tidligere uttalelse.

Fylkesmannen i Nordland (FM) går ikke imot prosjektet, men forutsetter at utløpet av kraftstasjonen legges over anadrom strekning. FM mener videre at det må stilles krav til at området fra taubanestasjonen til inntaksområdet skal være tilgjengelig for friluftslivet i anleggsperioden. Søker må også bære eventuelle kostnader i ettertids dersom dette er nødvendig for å sikre ferdselen i området. Ellers viser FM til at fossesprøytsonen er den naturtypen som blir påvirkets sterkest ved at elva blir tørrlagt mer eller mindre store deler av året.

Nordland fylkeskommune anbefaler at det gis konsesjon for utbygging på visse vilkår. Det anbefales at det i konsesjonsvilkårene gis føringer som ivaretar kulturminnene i området, jf. kulturminnelovens § 8 andre ledd om tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt. Det anbefales også at det tas landskapsestetiske hensyn ved planlegging og utførelse av utbyggingen.

Statens vegvesen, Region nord har ingen merknader til søknaden.

Sametinget befarte det omsøkte området 02.09.2006 uten at det ble registrert automatisk fredete samiske kulturminner. De har derfor ingen merknader til søknaden. Sametinget minner om aktsomhets- og meldeplikten etter kulturminneloven § 8, og bemerker at pålegget må videreformidles til de som skal foreta arbeidet.

Reindriftsforvaltningen Nordland uttalte at det var nødvendig med befaring i området for å undersøke om prosjektet kom i konflikt med en flyttlei. I uttalelsen forutsettes det at den midlertidige anleggsveien opp til rørgata/ inntaket, fjernes etter utbygging av kraftverket som beskrevet i søknaden. I etterkant av befaring uttaler Reindriftsforvaltningen at de ikke har noen merknader til søknaden. De har heller ingen motforestillinger mot at det etableres vei opp til inntaket så lenge reinbeitedistriktet får benyttes seg av denne.

Tiltakets virkninger – Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor er det gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved det planlagte tiltaket:

Fordeler

- En utbygging etter foreliggende planer, vil etter søkers beregninger, gi ca. 13,8 GWh i ny årlig kraftproduksjon.
- Kraftverket vil gi inntekter til Austerelva kraftverk AS som eies av lokale eiere, Sørfold kommune og i tillegg Statskog SF som eier grunn og fallrettigheter.
- Prosjektet vil kunne bidra til opprettholdelse av lokal bosetning.

Ulemper

- En realisering av prosjektet fører til kraftig redusert vannføring på berørt elvestrekning. Dette vil få negative konsekvenser for fossesprøytsonen og for forekomsten av den rødlistede arten flatsaltlav. NVE mener denne arten trolig vil forsvinne dersom tiltaket gjennomføres etter omsøkte planer.
- Øvre del av anadrom strekning kan få kraftig redusert vannføring.

NVEs vurdering

Bygging av Austerelva kraftverk vil gi ny kraftproduksjon og styrke næringsgrunnlaget for eierne av Austerelva Kraftverk AS. Fra planlagt inntak på kote 115 ledes vannet gjennom en 100 meter lang tunnel som ble etablert under 2. verdenskrig. Videre ledes vannet i en 450 meter lang rørgate til kraftstasjonen på kote 15. Det må bygges en 600 meter lang adkomstvei til kraftstasjonstomta. Høringspartene støtter den omsøkte utbyggingen med enkelte forbehold. NVE gjør oppmerksom på at funnet av den rødlistede arten flatsaltlav ble kjent etter at saken hadde vært på høring. Det ble informert om funnet under befaringen i juli 2007.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

De hydrologiske inngrepene i Austerelva vil gi kraftig redusert vannføring på strekningen mellom inntaket og kraftstasjonen. Søker har ikke foreslått slipp av minstevannføring, men temaet blir omtalt i søknaden under avbøtende tiltak. Her blir det anført at slipp av minstevannføring vil gi vesentlig miljøgevinst. Alminnelig lavvannføring er estimert til 304 l/s, mens 5-persentil sommer- og vintervannføring er oppgitt til henholdsvis 465 l/s og 300 l/s.

Maksimal slukeevne i kraftverket er satt til 5,1 m³/s, noe som utgjør 200 % av middelvannføringen. Minste slukeevne ligger på 9,8 % av middelvannføringen. I perioder hvor tilsiget er innenfor turbinens slukeevne vil utbyggingsstrekningen bli tilnærmet tørrlagt siden bidraget fra restfeltet er minimalt.

Etter en ev. utbygging vil det i perioder med store flomtopper gå mye vann i Austerelva, men disse vil bli noe dempet.

Naturens mangfold

Den nye naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. Etter NVEs syn blir formålet i naturmangfoldloven i praksis ivarettatt gjennom de grundige prosessene og vurderingene som ligger til grunn for et konsesjonsvedtak. I NVEs vurdering av søknaden om Austerelva kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i §§ 8-12. Et positivt vedtak fattes kun der hvor fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket vurderes å være større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Tiltakets virkning for naturmangfoldet er et sentralt tema i denne vurderingen.

Terrestrisk miljø

I miljørapporten betegnes floraen i planområdet som ordinær med en artsrikdom litt over middels. Årsaken til høy artsrikdom er næringsrike grunnforhold, stor variasjon i fuktighetsgradienten og at mange vegetasjonstyper inngår i utbyggingsområdet. Miljørapporten vurderer floraen som er knyttet til fossen som den mest verdifulle og som har størst potensial for funn av sjeldne eller truede arter. Her ble naturtypen fossesprøytzone registrert og det antas at fossen gir jevn luftfuktighet for vegetasjonen gjennom store deler av vekstsesongen. Arbeidet med miljørapporten avdekket ingen sjeldne eller rødlistede arter i fossesprøytsonen, og verdien på naturtypen er satt til lokalt viktig (C). Fossesprøytsonen vil ifølge miljørapporten reduseres som følge av tiltaket, og det er fare for negative langtidseffekter på floraen.

Sommeren 2006 ble det, i regi av NVE, gjennomført vegetasjonsanalyser i drøyt 30 vassdrag i Nordland og Troms hvor det forelå planer om kraftutbygging. I rapporten fra undersøkelsene i prosjektområdet til Austerelva kraftverk er det omtalt at det finnes kalkrik vegetasjon langs store deler av elva. Det ble påvist fosserøyk i de øvre delene av fossen, og i spraysonen ble det registrert mye kalkkrevende fjellplanter på mosetuene. Videre ble det funnet flatsaltlav på blokker i spraysonen.

Flatsaltlav er oppført som sårbar i nasjonal rødliste og antas ifølge Artsdatabanken å være truet av vannkraftutbygging og andre inngrep som reduserer spraysonen og flomregimet ved fosser og elver.

Siden funnet av flatsaltlav ble kjent etter at konsesjonssøknaden hadde vært på høring, har ikke høringsinstansene kommentert denne forekomsten. Sørfold kommune ber om at det tas hensyn til fossesprøytsone ved tallfesting av minstevannføring. Fylkesmannen (FM) mener fossesprøytsone blir sterkt negativt påvirket av prosjektet og vurderer utbyggingen til å ha middels negative konsekvenser for det biologiske mangfoldet.

I 2008 sendte Miljøverndepartementet ut ulike postkort til landets kommuner hvor miljøvernministeren ba ordføreren og kommunen om å ha spesiell oppmerksomhet mot den arten han har valgt ut for kommunen. For Sørfold kommune valgte miljøvernministeren ut flatsaltlav som art for kommunen. NVE ba Sørfold kommune i e-post datert 4. desember 2009 om å vurdere om hensynet denne forekomsten fører til endringer av deres tidligere høringsuttalelse. Sørfold kommune uttaler at artens habitat er ganske utbredt i kommunen, og de mener etter samtale med Direktoratet for naturforvaltning at det er stor sannsynlighet for at denne også finnes flere steder i kommunen, uten at dette er direkte kartlagt. Etter kommunens vurdering vil de positive virkningene for lokalsamfunnet i dette tilfellet veie tyngre enn hensynet til biologisk mangfold, og kommunen stiller seg fortsatt bak sin tidligere uttalelse.

NVE mener hensynet til både fossesprøytsone og til den rødlistede flatsaltlaven er et sentralt moment i konsesjonsspørsmålet. En realisering av Austerelva kraftverk vil redusere vannføringen på utbyggingsstrekningen og dermed redusere fuktigheten langs vassdraget. Fossesprøytsone vil etter vår vurdering reduseres eller forsvinne fra området. Videre er flatsaltlaven fuktighetskreven og sårbar for vannføringssendringer. Søker har ikke foreslått slipp av minstevannføring, og berørt strekning vil tørrelegges i store deler av året. Det er dermed stor sannsynlighet for at forekomsten av flatsaltlav går tapt.

Kart fra Artsdatabanken viser at det kun er registrert én annen forekomst av flatsaltlav i Nordland. I forbindelse med utredninger for Kivatn pumpe i Sørfold ble det imidlertid registrert en forekomst av flatsaltlav ved utløpet av Sørfjordvatnet. I NVEs innstilling til OED datert 4. mars 2010 vurderte NVE at vannføringen ved denne forekomsten ville utgjøre 79 % av dagens vannføring, og NVE anså derfor at konsekvensene ble små. I vurdering av søknaden for Austerelva kraftverk forholder NVE seg til registrerte lokaliteter med flatsaltlav. Vi finner derfor ikke grunn til å legge vekt på Sørfold kommunens uttalelse som antyder at det sannsynligvis finnes flere forekomster av arten i kommunen.

NVEs konsesjonsbehandling skal følge OEDs *"Retningslinjer for små vannkraftverk"* (2007). Det uttales i denne at Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for naturtypene bekkekløft og fossesprøytsoner. Videre uttales det at *"tiltak som kommer i konflikt med arter som er kritisk truet eller sterkt truet, eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre nasjonal oppfyllelse av internasjonale avtaler kan ikke påregne konsesjon"*. Arter på rødlista som er plassert i kategoriene "kritisk truet", "sterkt truet" og "sårbar" er gitt stor verdi. Ifølge OEDs retningslinjer må tiltak som kommer i konflikt med biologisk mangfold av *stor og middels verdi* for øvrig påregne pålegg om avbøtende tiltak som reduserer konflikten, eks. i form av krav om minstevannføring og/eller andre miljøtilpasninger av prosjektene.

I en tilleggssuttalelse fra søker opplyses det om at de ønsker å etablere et varig avbøtende tiltak slik at man kan bevare forekomsten av flatsaltlav etter en utbygging. Søker planlegger derfor å etablere et vanningsanlegg nedstrøms inntaket som sørger for at flatsaltlaven får tilført tilstrekkelig med fuktighet. Detaljene for gjennomføringsmetode vil man ifølge søker måtte prosjektere nærmere i detaljplanen.

Etter NVEs vurdering vil ikke tiltak som etablering av et vanningsanlegg sikre "naturlig" fuktighet for verken fossesprøytonen eller flatsaltlaven. Det skyldes at man ikke har kunnskap om hvor mye fuktighet som trengs til ulike lokaliteter til forskjellige tider av året. I naturmangfoldlovens § 9 står det følgende: *"Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet"*. En ev. konsesjon med krav om et vanningsanlegg vil i så måte være i strid med føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven. NVE ser heller ikke mulighet for å avbøte virkningene med krav om minstevannføring siden nivået må settes så høyt at det vil svekke prosjektets økonomi i vesentlig grad. Vi finner samtidig grunn til å vise til St.meld. nr. 26 (20062007) *"Regjeringens miljøpolitikk og rikets tilstand"* hvor det står at Norge har som mål å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. Basert på det ovennevnte mener NVE at en ev. utbygging av Austerelva kraftverk vil være i strid med OEDs retningslinjer, nasjonale føringer og naturmangfoldloven.

Faunaen regnes som ordinær. Det finnes elg og rådyr i områdene rundt Austerelva, og man kan også forvente at jerv og gaupe kan opptre her selv om det er få registreringer av disse i denne delen av kommunen. I miljørapporten blir det oppgitt at det bl.a. finnes havørn i prosjektområdet og at denne er kategorisert som hensynskrevende i rødlista. I revidert rødliste av 2006 er havørn imidlertid kategorisert som livskraftig bestand. Det er imidlertid opplyst om at rødlistede rovfugler kan benytte nedbørfeltet og nærområdene rundt Austerelva til næringssøk. Sørfold kommune uttaler at anleggsarbeidet bør begrenses eller foregå utenfor den travleste hekke- og yngleperioden for dyr og fugler. Rovfugl er spesielt vår for forstyrrelser i hekketiden og etableringsfasen, og dersom de blir forstyrret er det stor fare for at de vil forlate området. NVE mener hensynet til ev. rødlistede rovfugler kan ivaretas ved at anleggstiden holdes utenfor den travleste hekkeperioden. Ved ev. konsesjon kan det settes restriksjoner på byggearbeid dersom dette anses som nødvendig. Når anlegget er i drift vil ikke rovfugl berøres i nevneverdig grad.

I den nederste fossen i Austerelva er det registrert et reir på en stor stein midt i elva som trolig benyttes av fossekall. Etter NVEs oppfatning er det overveiende sannsynlig at fossen fungerer som viktig en hekkeplass for fossekall. Videre har strekningen ovenfor og nedenfor planområdet et variert substrat som gir opphav til ulike bunndyrfauna som er viktig føde for fossekallen. En utbygging som omsøkt vil forringe livsmiljøet for fossekallen, men den er ingen truet art. Mindre vannføring i elva i hekkeperioden vil gi mindre fossesprøyt og lavere lydnivå fra fossen og stryk slik at hekkeplasser kan bli avslørt når ungene tigger etter mat. For å avbøte de reduserte hekkemulighetene kan det settes opp predatorsikre hekkedekker på egnede steder. Dette er pålegg som FM ev. kan gi gjennom standardvilkår for naturforvaltning. Ev. krav om slipp av minstevannføring vil også styrke mulighetene for å opprettholde elva som næringsområde for fossekall.

Akvatisk miljø

Austerelva har en anadrom strekning på ca. 400 meter mellom den nederste fossen og utløpet i Kobbvatnet. På denne strekningen går elva i flere løp. Kraftstasjonen er planlagt plassert ca. 40 meter nedstrøms vandringshinderet. Dersom utløpet av kraftstasjonen legges her vil vannet ledes i et sideløp av Austerelva. En slik løsning vil etter NVEs syn få konsekvenser for en viktig del av den anadrome strekningen. Både kommunen og FM skriver at utbygger må slippe vannet fra kraftstasjonen ovenfor vandringshinderet slik at endringene i forholdene for laksefisk blir små og at vannet blir luftet for å unngå luftovermetning. For å avbøte forholdene for anadrom fisk har søker i konsesjonssøknaden foreslått å føre avløpsvannet fra turbinen inn til det naturlige vandringshinderet under fossen. Søker har videre foreslått å installere kraftstasjonen med en omløpsventil med en kapasitet på 2,5 m³/s. Dersom det gis konsesjon og det settes krav om avbøtende tiltak som foreslått fra søker mener NVE at prosjektets konsekvenser vil være akseptable i forhold til laksefisk. Med inntak med tilstrekkelig

vannhøyde så vil en unngå at det dras inn luft og overmetning vil da ikke forekomme. Ellers har Austerelva en bestand av røye som oppholder seg i kulper og utposninger på elva. Selve utbyggingsstrekningen er dog bratt uten gunstige leveområder for røye. NVE mener i likhet med søker at kraftverket ikke vil ha konsekvenser for røyebestanden i vassdraget.

Landskap og friluftsliv

Nedbørfeltet til Austerelva kraftverk er fra tidligere regulert ved at feltet ovenfor Øvre Veikvatnet er overført til Kobbelv kraftverk. Likevel er restfeltet som er planlagt utnyttet i Austerelva kraftverk relativt stort, og middelvannføringen er derfor forholdsvis høy. Utbyggingsstrekningen med fossefallet kan ses godt fra Kobbvatnet og fra Austerheim gård. Elva kan likevel ikke sies å være synlig i et stort landskapsrom, og elva fremstår etter NVEs syn mest som et lokalt viktig landskapselement. NVE har ikke mottatt høringsuttalelser som brukes elvas verdi som landskapselement som argument mot en utbygging.

En utbygging som omsøkt vil føre til at utbyggingsstrekningen tørrlegges i store deler av året. Det er ikke foreslått slipp av minstevannføring og siden slukeevnen i kraftverket er satt til 200 % av middelvannføringen, vil det kun i flomperioder renne mye vann i elva. Ved en ev. konsesjon med krav om minstevannføring vil de landskapsmessige virkningene avbøtes i noe grad.

Fra rasteplassen ved Austerelvia går det en sti inn til Nedre Veikvatnet. Ved det omsøkte inntaksområdet krysser stien Austerelva med en gangbro. Bygging av en betongdam her vil kunne oppfattes som skjemmende for fotturister. Kommunen uttaler at det ikke er så mange som bruker stien, men påpeker også at det ikke er gjort noen registreringer av brukerfrekvensen. Fylkeskommunen skriver at tiltaket har få eller ingen konsekvenser for det lokale friluftslivet. NVE støtter seg på uttalelsene og mener tiltaket ikke får nevneverdige konsekvenser for friluftslivet så fremt det legges vekt på at fotturister skal kunne benytte stien inn til Nedre Veikvatnet i både anleggsperioden og driftsperioden.

Fra inntaket skal vannet føres gjennom en 100 meter lang tunnel som ble etablert under 2. verdenskrig. Deretter føres vannet i en 450 meter lang rørgate ned til kraftstasjonen. Iht. konsesjonssøknaden vil rørgaten på enkelte steder bli sprengt ned i terrenget, mens den på andre steder vil den bli liggende på fyllingsmasser. Flere høringsuttalelser mener rørgaten må graves/sprenges ned på strekningen av hensyn til landskapet og friluftslivet. I uttalelsen fra kommunen blir det forutsatt at rørgaten ikke skal være til hinder for verken dyr eller mennesker. NVE mener generelt at rørgater bør graves/sprenges ned så langt det lar seg gjøre for å redusere de synlige inngrepene ved utbyggingen. Rørgate i dagen kan aksepteres på deler av strekningen, men bare dersom dette er den miljømessige beste løsningen. Dette er forhold som kan avgjøres av NVE under detaljplanleggingen og tilsyn i byggefasen, og vil etter NVEs syn ikke være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Det er søkt om å bygge en 600 meter lang permanent adkomstvei fra rasteplassen og ned til kraftstasjonsområdet. Terrenget er bratt og anleggsarbeidet vil være relativt krevende. Sørfold kommune uttaler av veibyggingen må utføres skånsomt. Etter NVEs syn vil veien sammen med rørtraseen føre til store inngrep i den nordvendte lia. Dette kan være til stor sjenanse for brukere av området den første tiden etter anleggsperioden. Lia er dog særs frodig og man kan forvente at gjengroingen vil gå relativt raskt. Dersom det gis tillatelse til utbygging mener NVE at søker må strebe etter å minimere inngrepene i dette området. Dersom det legges flid i utformingen av kraftstasjonen og denne plasseres slik at den faller best mulig inn i terrenget, vil ikke denne forringe opplevelsen av området.

Detaljene rundt de tekniske inngrepene og landskapsmessige forhold er noe som faller inn under konsesjonsvilkårene og som vil bli ivarettatt gjennom NVEs godkjenning av detaljplaner og oppfølging i byggetiden i etterkant av en ev. konsesjon. Etter vår mening vil virkningene av de tekniske inngrepene på landskapet være akseptable dersom det tas tilbørlig hensyn under detaljplanleggingen og oppfølging i byggetiden.

En eventuell utbygging vil ikke medføre reduksjon i INON-områder.

Kulturminner

I planområdet finner man anleggsspor fra arbeidet med en tysk kraftstasjon. Ifølge fylkeskommunen er ikke krigsminnene registrert, men de kan ha regional verdi. Fylkeskommunen anmoder om at man i størst mulig grad prøver å ivareta disse. Videre har Sametinget vært på befaring i området uten at det ble funnet automatisk fredete kulturminner. NVE forstår fylkeskommunen slik at en ev. konsesjon ikke er i strid med krigsminnene i området. NVE legger derfor ikke spesielt vekt på kulturminner i vurderingen av konsesjonsspørsmålet, og mener at dette i tilstrekkelig grad kan ivaretas gjennom ev. godkjenning av detaljplaner i tillegg til at konsesjonen inneholder standardvilkår om aktsomhet og varsling ved ev. funn av automatisk fredete kulturminner.

Reindrift

Austerelva ligger på grensen mellom Duokta reinbeitedistrikt i sør og Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt i nord. Reindriftsforvaltningen Nordland har vært på befaring i området sammen med førstnevnte distrikt. De uttaler at prosjektet ikke kommer i konflikt med reindriftsinteressene i området. Reinbeitedistriktet har ifølge Reindriftsforvaltningen sluttet seg til denne vurderingen. Videre er de positive til at den midlertidige veien opp til inntaket blir permanent dersom reinbeitedistriktene kan benytte seg av denne.

NVE forholder seg til konsesjonssøknaden hvor det er angitt at veien fra rasteplassen til inntaket skal fjernes etter anleggsperioden. Dette vil etter vår vurdering være et viktig avbøtende tiltak.

Sumvirkninger

Sumvirkninger utgjør her de samlede konsekvensene av flere vannkraftanlegg innenfor et geografisk avgrenset område. Selv om det enkelte utbyggingsprosjekt kan ha relativt begrensede negative virkninger for miljø og andre brukerinteresser, kan de samlede effektene av mange slike prosjekter få store konsekvenser.

Gjennom konsesjonsbehandling har NVE anledning til å legge vekt på den samlede belastningen av vannkraftutbygging i et geografisk avgrenset område. Dette kommer klart frem i forarbeidene til vannressursloven og Ot.prp. nr. 39 (1998-99), side 105 og OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (juni 2007).

Det er fra tidligere gjennomført en rekke reguleringer og utbygginger i forbindelse med bygging av Kobbelv kraftverk. Dette kraftverket ligger omtrent 2,5 km nord for Austerelva. Videre behandler NVE samtidig med Austerelva kraftverk en søknad om bygging av Lisjvasselva kraftverk. NVE har per brev i dag gitt konsesjon til Lisjvasselva kraftverk med enkelte vilkår. Utover dette har NVE per dags dato mottatt søknader om ytterligere ni småkraftverk i kommunen, hvorav fem søknader er på høring.

Eksisterende utbygginger, gitte konsesjoner samt det relativt store antallet med søknader i regionen viser at det er et høyt utbyggingspress som tilsier at sumvirkninger må tas hensyn til i konsesjonsspørsmålet. Etter NVEs oppfatning kan en realisering av Austerelva kraftverk få uheldige

sumvirkninger for biodiversiteten. I OEDs retningslinjer står det følgende: ”Små kraftverk berører ofte bestemte vassdragslementer som kan ha viktige biologiske funksjoner, for eksempel fossesprøytsoner og bekkekløfter. Flere små kraftverk innen et avgrenset område kan medføre en utilsiktet nedbygging av visse naturtyper og leveområder for planter og dyr slik at det biologiske mangfoldet lokalt og regionalt blir betydelig negativt påvirket.” En ev. utbyggingen av Austerelva vil true en fossesprøytsone og en rødlistet lavart vil med stor sannsynlighet gå tapt. Kart fra Artsdatabanken viser få registrerte funn av flatsaltlav på landsbasis, og NVE mener tap av enhver lokalitet vil være svært negativt for arten. Vi legger derfor vekt på at prosjektet kan få utilsiktede konsekvenser utover det som fremkommer i søknaden og miljørapporten.

Andre forhold

Ut over det som er drøftet ovenfor er det etter NVEs syn få ulemper knyttet til andre allmenne interesser.

Oppsummering

En utbygging etter de omsøkte planene vil gi ca. 13,8 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon. Prosjektet vil gi inntekter til Austerelva kraftverk AS, og kan gi noe lokal verdiskapning under anleggsperioden.

En viktig begrunnelse for satsing på småkraftverk er at de negative miljøvirkningene i mange tilfeller er relativt begrensede samtidig som det er lokal utnyttelse av en utmarksressurs. NVE skal imidlertid også for disse sakene vurdere fordelene ved tiltaket opp mot skadene og ulempene for allmenne interesser. Blant annet skal NVEs saksbehandling i slike prosjekter sikre at hensynet til natur og miljø ivaretas.

Høringsuttalelsene er positive til søknaden med enkelte forbehold. Vi gjør oppmerksom på at funnet av en rødlistet lavart ble kjent etter at saken hadde vært på høring. NVE ba Sørfold kommune om å vurdere denne forekomsten i etterkant av høringsrunden. Kommunen vurderer de positive virkningene av en utbygging for lokalsamfunnet som større enn hensynet til det biologiske mangfoldet.

NVE mener hensynet til både fossesprøytsonen og til den rødlistede flatsaltlaven er et sentralt moment i konsesjonsspørsmålet. En realisering av Austerelva kraftverk vil redusere vannføringen på utbyggingsstrekningen og dermed redusere fuktigheten langs vassdraget. Fossesprøytsonen vil etter vår vurdering reduseres eller forsvinne fra området. Videre er flatsaltlaven fuktighetskreven og sårbar for vannføringssendringer. Etter vår vurdering er det stor sannsynlighet for at denne forekomsten vil gå tapt ved en utbygging. Ved en vurdering av bl.a. artens utbredelse på landsbasis har vi kommet frem til at tap av enhver lokalitet vil være svært negativt for arten. NVE ser heller ikke mulighet for å avbøte virkningene med tiltak. For å ivareta naturverdiene må et ev. krav om minstevannføring settes så høyt at det svekker prosjektets økonomi i vesentlig grad. Etter vår oppfatning er en utbygging av Austerelva kraftverk i strid med OEDs retningslinjer, nasjonale føringer og naturmangfoldloven.

Selv om tiltaket vil gi positive virkninger gjennom økt kraftproduksjon og næringsgrunnlag til grunneierne, mener NVE at disse fordelene ikke oppveier de nevnte ulempene. Tatt i betraktning den produksjonen tiltaket vil gi og ytterligere reduksjon ved ev. avbøtende tiltak, er de negative konsekvensene for det biologiske mangfoldet etter NVEs vurdering urimelige store.

Utover de nevnte konsekvensene for biologisk mangfold kan vi ikke se at det foreligger andre forhold som berører allmenne interesser i vesentlig grad, og i et slikt omfang at de ikke kan avbøtes gjennom vilkår i en konsesjon.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene finner NVE at fordelene og nytten av tiltaket ikke overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt. Kravet i vannressursloven § 25 er derfor ikke tilfredsstilt. NVE avslår med dette Austerelva Kraftverk AS sin søknads om bygging av Austerelva kraftverk.

Øvrige merknader fra høringspartene gjelder dersom det hadde blitt gitt konsesjon. Disse kommenteres derfor ikke nærmere.